

PHA 404 PREHİSTORİK AMERİKA VE PASİFİK ARKEOLOJİSİ

KONU 10: PALEOİNDİAN TEORİLERİ VE ARAŞTIRMALARINA TARİHSEL BİR BAKIŞ

1960'ların ortalarına kadar Amerika'daki en erken insan varlığına ait tutarlı veriler C.Vance Haynes tarafından ortaya konmuştur. Clovis kültür tarzındaki aletler bu kıtanın ilk yerleşimcileri tarafından yapılmışlardır. Bu insanların ataları olan kuzey Avrasya çayırıklarının avcıları ise geç Pleistosen boyunca düşük deniz seviyesini kullanarak Bering boğazı olarak adlandırılan 1600 km'lik geniş kara köprüsünün geçmiş ve Amerikaya ulaşmışlardır. 1973 yılında Paul S.Martin ilk teori olan Clovis Teorisi'ni ortaya atmıştır. Dile getirilen bu model, oluklu mızrak uçlarının ortaya çıkmasını ve bu nedenle birçok pleistosen dönem dev faunal türlerin yok olduğunu açıklamaktadır.

Megafaunaya ilişkin bilgileri şu şekilde özetleyebiliriz: Bu grup içerisinde birçok tür yer alır. Bunlardan bir kısmı yok olmuş ancak bir kısmı da günümüze kadar devam edebilmiştir. Soyunu devam ettirebilenler arasında;

Lama (*Lama glama*),

Alpaca (*Vicugna pacos*),

Guanaco (*Lama guanicoe*),

Vicuna (*Vicugna vicugna*) ve

Bizon (*Bison bison*) yer almaktadır.

Bununla birlikte lama, alpaca, guanaco ve vicuna türleri M.Ö. 10/8 binde kuzey Amerika'da yok olmuşlar ve günümüzde sadece güney Amerika'ya adapte olabilmişlerdir. Adı geçen bu 4 tür de Camelidae ailesi altında toplanırlar. Bunlardan lama ve alpaca klasik dönemde evcilleştirilmiştir. Günümüzde guanaco neredeyse evcil bir tür olup vicuna bütünüyle yabani bir türdür. Bizon ise Bovidae ailesi altında yer alır.

Clovis ve Folsom kültürleri Avrupa Üst Paleolitik'inin en kaliteli yontmataş işçiliğine eşdeğer düzeyde sofistike bir yontmataş teknolojisi içerir. Bununla birlikte, eski dünyanın alet çantası, genellikle düzeltili dilgiler ile baskın olan ve çok az da olsa ikiyüzeyle aletlerin olduğu bir görünüm sergiler.

1974 yılında Jesse Jennings; Sibirya'nın Paleolitik materyallerinin Afro-Avrupalı Paleolitik kültürlerden türemiş olduğunu, öte yandan Avrupa buluntu topluluklarından farklı olan Asya Pasifik sahili buluntularının Güneydoğu Asya geleneğinden geldiğini belirtmiştir. Jennings'e göre, en erken Amerikan buluntuları bu sahil bölgesi geleneğine bağlı olmalıydı. Ancak, baskılamayla yongalanmış çok güzel uçlar ve çeşitli dilgilerin proto tiplerinin bu Asya sahilinde bulunmaması da bir eksikliktir. 1966 yılında Gordon Willey'e göre, eğer Amerika'nın ilk sakinleri 40/30.000 yıl önce geldilerse hiçbir dilgi ve ucun bulunmadığı Güneydoğu Asya'nın alt ve orta Paleolitik dönem yontuk çakıl kültürlerini içeren basit bir alet çantasıyla gelmiş olmalıydılar.

En erken göçün 30.000 yıldan daha önce olduğunu savunan Alan Bryan, "yöneşen multilinear evrim" hakkında daha iyimserdir. Bryan, en azından modern Amerikan yerlilerinin oldukça yüksek farklılık gösteren topluluklarının bazılarını açıklamak için Amerika'da

paleoanthropine atalarından gerekleŒen bir biyolojik evrimin olasılıkla meydana geldiğini savunur. Bryan'ın teorisine göre; eŒitli bölgelerde basit çekirdek/yonga yontmataŒ geleneğini kullanan avcılar, birbirinden bağımsız bir biçimde deđiŒerek ve avcılıkta zelleŒerek bölgesel bir biçimde birbirinden farklı iki yüzeyli mızrak uçları üretmeye baŒlamıŒlardır.